

สถานการณ์การผลิตและการค้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ในปี 2558

เกวลิน หนูฤทธิ์

ส่วนเศรษฐกิจการประมง

กองพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง

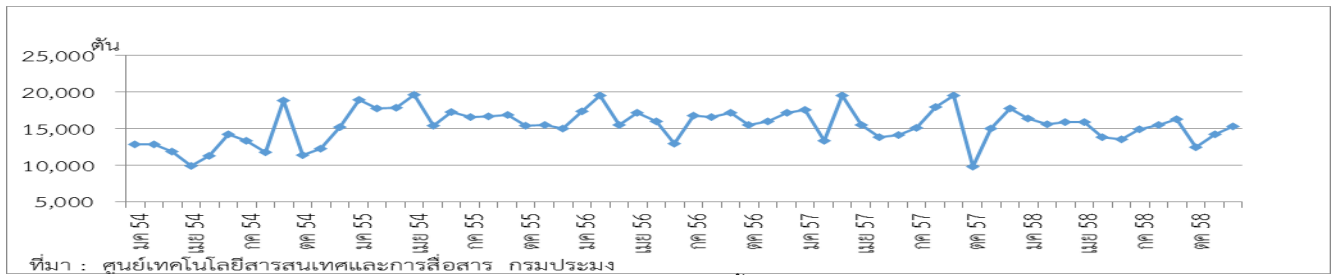
1. สถานการณ์การผลิต

ผลผลิตปลานิลจากการเพาะเลี้ยงเบื้องต้นในปี 2558 ปริมาณ 179,620 ตัน ลดลง -4.9% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 1) เนื่องจากเกษตรกรประสบกับปัญหาภัยแล้งค่อนข้างรุนแรง และในช่วงฤดูฝนมีปริมาณน้ำเพิ่มขึ้น แต่บางพื้นที่ฝนตกได้เขื่อนไม่สามารถเก็บกักปริมาณน้ำฝนได้มากเท่าที่ควร รวมทั้งภาวะโลกร้อน สภาพอากาศที่ค่อนข้างร้อนสลับกับฝนตกในช่วงวัน ย่อมส่งผลให้อุณหภูมิน้ำมีการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน ทำให้สัตว์น้ำปรับตัวไม่ทัน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดความเครียด ไม่กินอาหาร อ่อนแอ ป่วยตายได้ง่าย สำหรับผลผลิตปลานิลในปี 2559 คาดว่ามีปริมาณ 174,899 ตัน ลดลงเล็กน้อย -2.6% เมื่อเทียบกับปี 2558 เนื่องจากปัญหาภัยแล้งที่ค่อนข้างรุนแรงกว่าในปี 2558 รวมทั้งภาวะโลกร้อน

ตารางที่ 1 ปริมาณผลผลิตปลานิลจากการเพาะเลี้ยง ปี 2557 -2558 (ตัน)

เดือน	2557	2558	%Δ 58/57	%Δ 58
.ค.	17,561	16,377	-6.7	-7.6
ก.พ.	13,330	15,593	17.0	-4.8
มี.ค.	19,499	15,854	-18.7	1.7
เม.ย.	15,530	15,921	2.5	0.4
พ.ค.	13,809	13,857	0.3	-13.0
มิ.ย.	14,129	13,479	-4.6	-2.7
ก.ค.	15,102	14,870	-1.5	10.3
ส.ค.	17,965	15,483	-13.8	4.1
ก.ย.	19,482	16,277	-16.5	5.1
ต.ค.	9,806	12,410	26.6	-23.8
พ.ย.	14,968	14,237	-4.9	14.7
ธ.ค.	17,725	15,262	-13.9	7.2
รวม	188,906	179,620	-4.9	
3 เดือน	50,390	47,824	-5.1	
6 เดือน	93,858	91,081	-3.0	
9 เดือน	146,407	137,711	-5.9	
12 เดือน	188,906	179,620	-4.9	

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, กรมประมง (ประเมินจากการลงลูกพันธุ์ปลานิล) ข้อมูล ณ วันที่ 29 มกราคม 2559

ภาพที่ 1 ปริมาณผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงปลาชนิด ปี 2554-2558

2. สถานการณ์ราคา

2.1 ราคาที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม

ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มภาคกลางในปี 2558 ปลานิลขนาดเล็ก 26.28 บาท/กก. ขนาดกลาง 41.60 บาท/กก. และขนาดใหญ่ 49.65 บาท/กก. โดยขนาดเล็กปรับตัวลดลง -0.8 % , ขณะที่ขนาดกลางและขนาดใหญ่ปรับตัวเพิ่มขึ้น +0.7% และ +3.8% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 2 และภาพที่ 2)

2.2 ราคาขายส่ง

ราคาขายส่ง ณ ตลาดไทในปี 2558 ปลานิลขนาดเล็กอยู่ที่ระดับ 37.72 บาท/กก. ขนาดกลาง 52.24 บาท/กก. และขนาดใหญ่ 60.99 บาท/กก. โดยปลานิลทุกขนาดปรับตัวเพิ่มขึ้น +5.7% , +8.2% และ +1.8% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 3 และภาพที่ 3)

2.3 ราคาขายปลีก

ราคาขายปลีก ณ ตลาดกรุงเทพมหานคร ในปี 2558 ปลานิลขนาดกลางอยู่ที่ระดับ 61.14 บาท/กก. และขนาดใหญ่ 73.97 บาท/กก. โดยปลานิลทุกขนาดมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น +4.6% และ +6.4% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 4) เมื่อพิจารณาดูจากภาพที่ 4 พบว่า ราคาขายปลีกที่ผู้บริโภคซื้อแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปลานิลยังคงเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคภายในประเทศมีความต้องการสูง ในขณะที่ผลผลิตปลานิลในปีนี้อลดลงเล็กน้อย

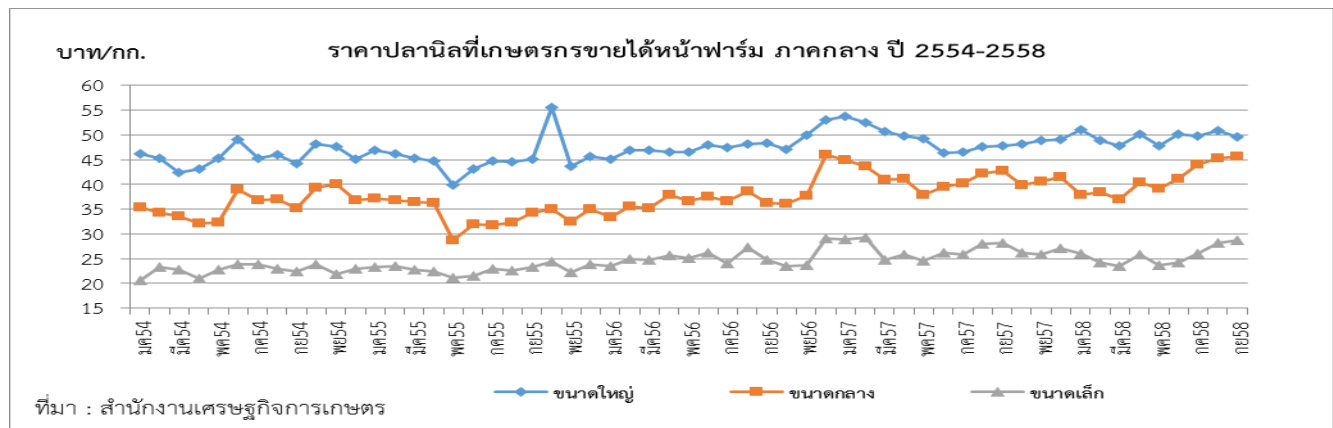
ตารางที่ 2 ราคาปลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม ภาคกลาง ปี 2557-2558

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดเล็ก (5 ตัวขึ้นไป/กก.)			ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2557	2558	%Δ58/57	2557	2558	%Δ58/57	2557	2558	%Δ58/57
ม.ค.	28.91	26.07	-9.8%	44.93	38.00	-15.4%	53.81	51.07	-5.1%
ก.พ.	29.21	24.29	-16.8%	43.64	38.50	-11.8%	52.56	48.90	-7.0%
มี.ค.	24.78	23.52	-5.1%	41.00	37.02	-9.7%	50.75	47.79	-5.8%
เม.ย.	25.82	25.81	0.0%	41.13	40.50	-1.5%	49.87	50.08	0.4%
พ.ค.	24.61	23.71	-3.7%	37.97	39.12	3.0%	49.25	47.87	-2.8%
มิ.ย.	23.41	24.20	3.4%	39.62	41.20	4.0%	46.39	50.08	8.0%
ก.ค.	25.91	25.94	0.1%	40.29	44.07	9.4%	46.53	49.76	6.9%
ส.ค.	28.03	28.19	0.6%	42.29	45.38	7.3%	47.56	50.95	7.1%
ก.ย.	28.21	28.70	1.7%	42.83	45.63	6.5%	47.90	49.61	3.6%
ต.ค.	26.19	27.55	5.2%	39.96	43.44	8.7%	48.24	49.81	3.3%
พ.ย.	25.83	-	-	40.54	-	-	48.91	49.38	1.0%

ธ.ค.	27.04	31.10	-	41.54	44.69	-	49.14	50.44	2.6%
เฉลี่ย	26.50	26.28	-0.8%	41.31	41.60	0.7%	47.82	49.65	3.8%
3 เดือน	27.63	24.63	-10.9%	43.16	37.84	-12.4%	52.37	49.25	-6.0%
6 เดือน	26.12	24.60	-5.8%	41.38	39.06	-5.6%	50.44	49.30	-2.3%
9 เดือน	26.54	25.60	-3.5%	41.52	41.05	-1.1%	49.40	49.57	+0.3%
12 เดือน	26.50	26.28	-0.8%	41.31	41.60	0.7%	49.24	49.65	0.8%

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาพที่ 2 ราคาปลานิลที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม ภาคกลาง ปี 2554-2558

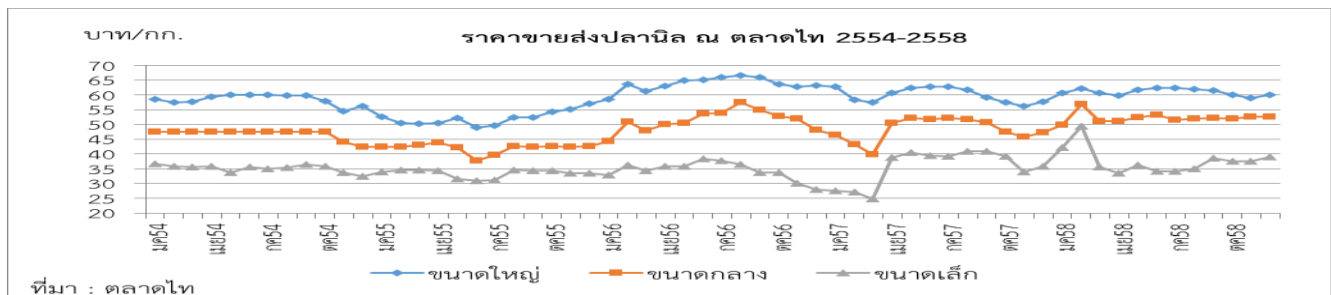
ตารางที่ 3 ราคาเฉลี่ยขายส่ง ปี 2557-2558

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดเล็ก (5 ตัวขึ้นไป/กก.)			ขนาดกลาง (3-4 ตัว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ตัว/กก.)		
	2557	2558	%Δ58/57	2557	2558	%Δ58/57	2557	2558	%Δ58/57
ม.ค.	27.47	42.19	53.6%	46.52	49.84	7.1%	62.66	60.65	-3.2%
ก.พ.	27.07	49.38	82.4%	43.16	56.85	31.7%	58.30	62.18	6.7%
มี.ค.	24.90	35.51	42.6%	39.87	51.02	28.0%	57.37	60.56	5.6%
เม.ย.	38.78	33.53	-13.5%	50.53	51.08	1.1%	60.70	59.85	-1.4%
พ.ค.	40.58	36.32	-10.5%	52.26	52.32	0.1%	62.31	61.66	-1.0%
มิ.ย.	39.52	34.08	-13.8%	51.83	53.15	2.5%	62.83	62.37	-0.7%
ก.ค.	39.29	34.03	-13.4%	52.10	51.58	-1.0%	62.74	62.24	-0.8%
ส.ค.	40.89	35.05	-14.3%	51.69	52.00	0.6%	61.68	61.88	0.3%
ก.ย.	40.82	38.52	-5.6%	50.77	52.17	2.8%	59.13	61.57	4.1%
ต.ค.	39.23	37.58	-4.2%	47.50	51.84	9.1%	57.37	59.95	4.5%
พ.ย.	33.92	37.50	10.6%	45.70	52.50	14.9%	56.27	59.00	4.9%
ธ.ค.	35.79	38.92	8.7%	47.27	52.50	11.1%	57.73	59.97	3.9%
เฉลี่ย	35.69	37.72	5.7%	48.27	52.24	8.2%	59.92	60.99	1.8%
3 เดือน	26.48	42.36	60.0%	43.18	52.57	21.7%	59.44	61.13	2.8%
6 เดือน	33.05	38.50	16.5%	47.36	52.38	10.6%	60.70	61.21	0.9%
9 เดือน	35.48	37.62	6.0%	48.75	52.22	7.1%	60.86	61.29	0.7%

12 เดือน	35.69	37.72	5.7%	48.27	52.24	8.2%	59.92	60.99	1.8%
----------	-------	-------	------	-------	-------	------	-------	-------	------

ที่มา : www.talaadthai.com

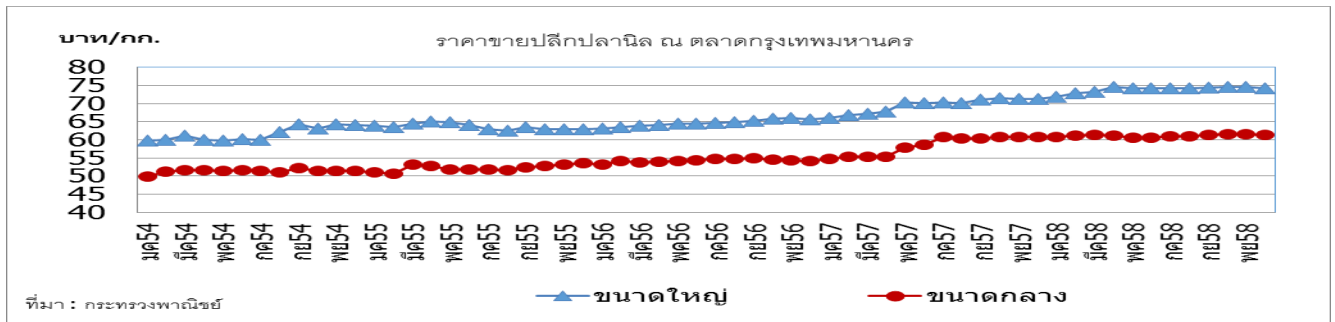
ภาพที่ 3 ราคาขายส่งปลานิล ณ ตลาดไท ปี 2554-2558

ตารางที่ 4 ราคาเฉลี่ยขายปลีก ปี 2557-2558

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดกลาง (3-4 ต้ว/กก.)			ขนาดใหญ่ (1-2 ต้ว/กก.)		
	2557	2558	%Δ58/57	2557	2558	%Δ58/57
ม.ค.	54.68	60.86	11.3%	66.14	71.83	8.6%
ก.พ.	55.36	61.20	10.5%	66.75	72.82	9.1%
มี.ค.	55.36	61.32	10.8%	67.22	73.29	9.0%
เม.ย.	55.36	61.15	10.5%	67.78	74.54	10.0%
พ.ค.	57.86	60.64	4.8%	70.39	74.33	5.6%
มิ.ย.	58.66	60.64	3.4%	70.12	74.33	6.0%
ก.ค.	60.75	60.98	0.4%	70.39	74.25	5.5%
ส.ค.	60.41	61.09	1.1%	70.23	74.25	5.7%
ก.ย.	60.41	61.32	1.5%	71.04	74.48	4.8%
ต.ค.	60.86	61.55	1.1%	71.42	74.61	4.5%
พ.ย.	60.86	61.55	1.1%	71.26	74.58	4.7%
ธ.ค.	60.86	61.43	0.9%	71.26	74.31	4.3%
เฉลี่ย	58.45	61.14	4.6%	69.50	73.97	6.4%
3 เดือน	55.13	61.13	10.9%	66.70	72.65	8.9%
6 เดือน	56.21	60.97	8.5%	68.07	73.52	8.0%
9 เดือน	57.65	61.02	5.8%	68.90	73.79	7.1%
12 เดือน	58.45	61.14	4.6%	69.50	73.97	6.4%

ที่มา : <http://www.price.moc.go.th>

ภาพที่ 4 ราคาขายปลีกปลานิล ณ ตลาดกรุงเทพมหานคร ปี 2554-2558

3. สถานการณ์การค้าของประเทศไทย

3.1 การส่งออก

ปริมาณการส่งออกปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยในปี 2558 ปริมาณ 9,908.4 ตัน คิดเป็นมูลค่า 717.0 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -36.1%, -33.3% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา รูปแบบผลิตภัณฑ์ปลานิลที่ส่งออกมากที่สุด คือ ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง คิดเป็นสัดส่วน 63.9% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมา คือ เนื้อปลานิลแช่แข็ง 35.6% ปลานิลสดแช่เย็น 0.3% ปลานิลมีชีวิต 0.1% และเนื้อปลาแช่เย็น 0.1% ตามลำดับ (ตารางที่ 5, ภาพที่ 5) โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดหลัก คือ สหรัฐอเมริกา 37.9% กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง 30.2% กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป 15.2% แคนาดา 7.3% กลุ่มประเทศแอฟริกา 2.8% และอื่นๆ 6.6% (ภาพที่ 6)

ตารางที่ 5 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลานิลของประเทศไทย ปี 2557-2558

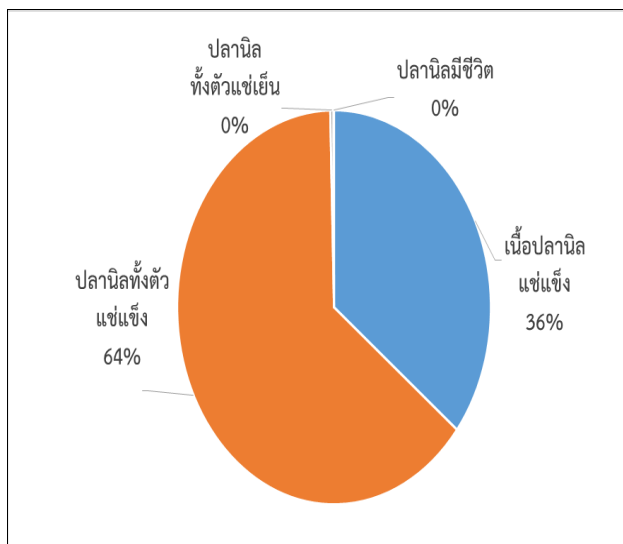
ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2557		2558		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	12,770.8	687.2	8,523.6	458.4	-33.3	-33.3
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	2,400.2	364.5	1,331.2	255.6	-44.5	-29.9
3	ปลานิลสดแช่เย็น	278.3	19.1	38.0	2.4	-86.3	-87.5
4	ปลานิลมีชีวิต	14.4	1.1	10.0	0.4	-30.4	-65.9
5	เนื้อปลาแช่เย็น	31.6	3.2	5.6	0.2	-82.4	-91.7
6	ปลานิลแห้ง ไม่รมควัน	0.8	0.1	-	-	-	-
รวม		15,496.1	1,075.2	9,908.4	717.0	-36.1	-33.3

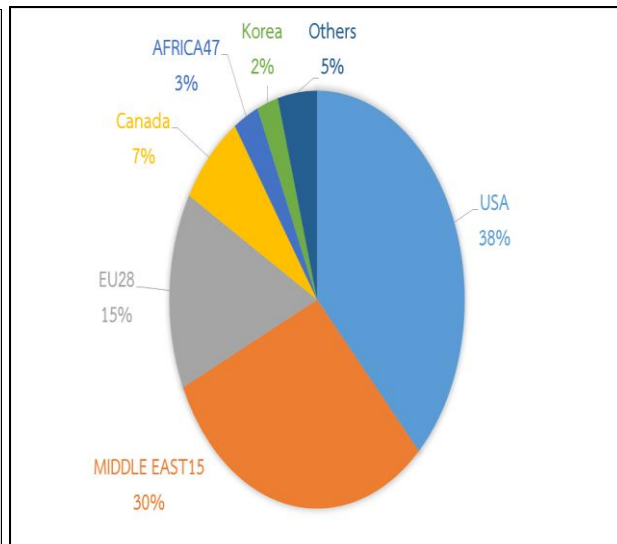
ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

รหัสพิกัดปลานิลและผลิตภัณฑ์ :

03019940003	ปลานิลมีชีวิต	03027100001	ปลานิลสดแช่เย็น	03032300000	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง
03043100001	เนื้อปลานิลฟิลเลแช่เย็น	03045100002	เนื้อปลานิลแบบอื่นๆแช่เย็น	03046100000	เนื้อปลานิลฟิลเลแช่แข็ง
03049300003	เนื้อปลานิลแบบอื่นๆแช่แข็ง	03055990003	ปลานิลแห้งไม่รมควัน		

ภาพที่ 5 สัดส่วนมูลค่างานรูปแบบผลิตภัณฑ์พลาสติกส่งออก ปี 58

ภาพที่ 6 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกพลาสติกไปยังกลุ่มประเทศต่างๆ ปี 58

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

(1) สหรัฐอเมริกา (USA)

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญอันดับหนึ่งสำหรับสินค้าพลาสติก ในปี 2558 ประเทศไทยส่งออกพลาสติกไปยังสหรัฐฯ ปริมาณ 1,706.8 ตัน คิดเป็นมูลค่า 272.0 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา -39.1 % และ -28.1 % ตามลำดับ สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปแบบเนื้อพลาสติกแช่แข็งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.7 รองลงมาเป็น พลาสติกทั้งตัวแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 16.3 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 การส่งออกพลาสติกของประเทศไทยไปสหรัฐอเมริกา ปี 2557-2558

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับที่	รายการ	2557		2558		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	เนื้อพลาสติกแช่แข็ง	1,334.4	286.1	1,005.4	227.7	-24.7	-20.4
2	พลาสติกทั้งตัวแช่แข็ง	1,466.3	92.2	701.4	44.3	-52.2	-52.0
รวม		2,800.7	378.3	1,706.8	272.0	-39.1	-28.1

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(2) กลุ่มตะวันออกกลาง (MIDDLE EAST 15)

กลุ่มตะวันออกกลางเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญอันดับสองรองจากสหรัฐฯ ประเทศไทยส่งออกพลาสติกไปยังกลุ่มตะวันออกกลางในปี 2558 ปริมาณ 4,421.9 ตัน มูลค่า 216.5 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าลดลงจากปีที่ผ่านมา -18.3%, -22.3% ตามลำดับ สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปแบบพลาสติกทั้งตัวแช่แข็ง ร้อยละ 98.8 พลาสติกสดแช่เย็น ร้อยละ 0.7 เนื้อปลาแช่แข็ง ร้อยละ 0.4 และเนื้อพลาสติกแช่เย็น ร้อยละ 0.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การส่งออกพลาสติกของประเทศไทยไปกลุ่มตะวันออกกลาง ปี 2557-2558

ปริมาณ : ตัน มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับที่	รายการ	2557		2558		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	พลาสติกทั้งตัวแช่แข็ง	5,099.3	259.5	4,371.6	213.8	-14.3	-17.6

2	ปลานิลสดแช่เย็น	152.0	12.1	25.5	1.5	-83.2	-87.3
3	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	137.7	6.2	19.2	0.9	-86.1	-85.7
4	เนื้อปลานิลแช่เย็น	23.5	0.8	5.6	0.3	-76.4	-69.1
รวม		5,412.5	278.6	4,421.9	216.5	-18.3	-22.3

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(3) กลุ่มสหภาพยุโรป (EU 28)

ในปี 2558 ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU 28) จำนวน 1,781.6 ตัน มูลค่า 109.2 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -38.4 % , -44.7 % ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปปลานิลทั้งตัวแช่แข็งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.3 รองลงมาเป็นเนื้อปลานิลแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 14.7 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU 28) ปี 2557-2558

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2557		2558		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	2,571.7	155.9	1,684.9	93.1	-34.5	-40.3
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	314.2	39.1	96.7	16.1	-69.2	-58.9
3	เนื้อปลานิลแช่เย็น	8.0	2.3				
รวม		2,893.9	197.3	1,781.6	109.2	-38.4	-44.7

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(4) กลุ่มประเทศแอฟริกา (AFRICA 47)

ในปี 2558 ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มประเทศแอฟริกา (AFRICA 47) จำนวน 456.5 ตัน มูลค่า 20.4 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -82.0% , -82.3% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา สัดส่วนมูลค่าอยู่ในรูปปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง 96.5% และปลานิลสดแช่เย็น 3.5% (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มประเทศแอฟริกา ปี 2557-2558

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2557		2558		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง	2,013.6	89.8	449.0	19.7	-77.7	-78.1
2	เนื้อปลานิลแช่แข็ง	413.5	20.2	-	-	-	-
3	ปลานิลสดแช่เย็น	106.0	5.1	7.5	0.7	-92.9	-85.8
4	ปลานิลแห้ง ไม่รมควัน	0.8	0.1	-	-	-	-
รวม		2,533.9	115.2	456.5	20.4	-82.0	-82.3

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

(5) กลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN 10)

ประเทศไทยส่งออกปลานิลไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน(ASEAN 10) ในปี 2558 จำนวน 107.4 ตัน มูลค่า 5.4 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -75.7% , -60.3% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา สัดส่วนมูลค่าเป็น

ปลาชนิดทั้งตัวแช่แข็งมากที่สุด ร้อยละ 46.9 รองลงมาเป็นเนื้อปลาชนิดแช่แข็งร้อยละ 43.7 ปลาชนิดมีชีวิต ร้อยละ 7.3 และ ปลาชนิดสดแช่เย็นร้อยละ 2.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การส่งออกปลานิลของประเทศไทยไปกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN10) ปี 2557-2558

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับ ที่	รายการ	2557		2558		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ปลาชนิดทั้งตัวแช่แข็ง	402.9	11.1	59.4	2.5	-85.3	-77.2
2	เนื้อปลาชนิดแช่แข็ง	19.3	1.1	33.1	2.4	71.0	116.9
3	ปลาชนิดมีชีวิต	14.4	0.7	10.0	0.4	-30.4	-46.4
4	ปลาชนิดสดแช่เย็น	5.1	0.7	4.9	0.1	-3.6	-84.7
รวม		441.7	13.6	107.4	5.4	-75.7	-60.3

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

3.2 การนำเข้า

ปริมาณการนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยในปี 2558 ปริมาณ 803.9 ตัน มูลค่า 94.8 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +92.6%, +69.9% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยมีรูปแบบการนำเข้า คือ เนื้อปลานิลแช่แข็ง ร้อยละ 75.3 และปลาชนิดทั้งตัวแช่แข็ง ร้อยละ 24.7 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมด (ตารางที่ 11, ภาพที่ 7) โดยมีตลาดนำเข้าหลักจากสัดส่วนมูลค่าคือ ประเทศจีน 64.8% กลุ่มประเทศอาเซียน 32.0% ประเทศไต้หวัน 2.0% และอินเดีย 1.2% (ภาพที่ 8)

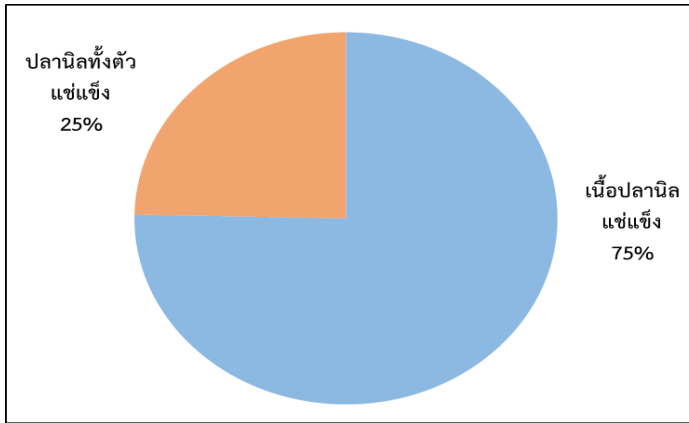
ตารางที่ 11 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปลานิลของประเทศไทย ปี 2557-2558

ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท

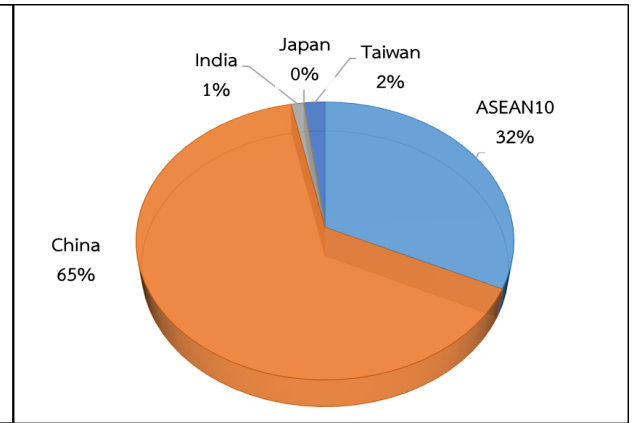
ลำดับ ที่	รายการ	2557		2558		% การเปลี่ยนแปลง	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	เนื้อปลาชนิดแช่แข็ง	227.4	43.9	399.2	71.4	75.5	62.6
2	ปลาชนิดทั้งตัวแช่แข็ง	126.1	8.5	404.7	23.4	221.0	174.8
3	ปลาชนิดสดแช่เย็น	53.0	2.7	-	-	-	-
4	ปลาชนิดมีชีวิต	11.0	0.7	-	-	-	-
รวม		417.5	55.8	803.9	94.8	+92.6	+69.9

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

ภาพที่ 7 สัดส่วนรูปแบบผลิตภัณฑ์ปลานิลที่นำเข้าปี 58

ภาพที่ 8 แสดงสัดส่วนมูลค่านำเข้าปลานิลจากประเทศต่างๆปี 58

4. สถานการณ์การผลิตและการค้าของโลก

4.1 สถานการณ์การผลิตของโลก

ผลผลิตปลานิลของโลกในปี 2556 จำนวน 5.47 ล้านตัน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง 4.82 ล้านตัน คิดเป็น 88% ของผลผลิตทั้งหมด และจากการจับธรรมชาติ 0.65 ล้านตัน คิดเป็น 12% ของผลผลิตทั้งหมด ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศเอเชียถึง 3.23 ล้านตัน คิดเป็น 59% ของผลผลิตปลานิลโลก (FAO, 2558)

4.2 สถานการณ์การค้าของโลก

(1) ประเทศจีน

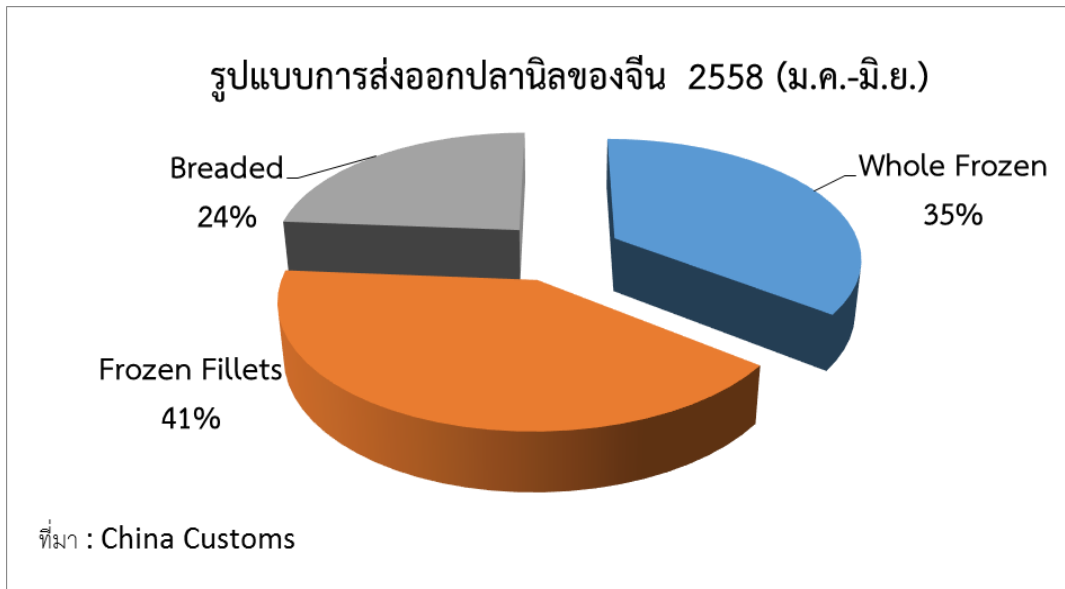
ปริมาณการส่งออกช่วง 6 เดือนแรกของจีนปี 2558 อยู่ที่ 168,200 ตัน เพิ่มขึ้น 3.0 % เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่ผ่านมา โดยส่งออกในรูปแบบเนื้อปลานิลฟิลเลแช่แข็งมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วน 41 % (ลดลง -2.3% เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน) ปลาทั้งตัวแช่แข็ง 3% (ลดลง -2.0% เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน) เนื้อปลานิลชุบเกล็ดขนมปัง คิดเป็นสัดส่วน 24% (เพิ่มขึ้น +23.8% เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน) สหรัฐฯ เป็นผู้นำเข้าหลักสำหรับเนื้อปลานิลชุบเกล็ดขนมปังของจีน คิดเป็นร้อยละ 36% (INFOFISH Trade News No.16/2015)

ตารางที่ 12 ปริมาณการส่งออกปลานิลของจีน ปี 2556-2558 (ม.ค.-มิ.ย.)

หน่วย : พันตัน

รูปแบบ	2556	2557	2557 (ม.ค.-มิ.ย.)	2558 (ม.ค.-มิ.ย.)	%Δ	สัดส่วน (%)
Whole frozen	134.6	139.0	60.7	59.5	-2.0%	35%
Frozen fillets	182.1	170.3	70.3	68.7	-2.3%	41%
Breaded	85.8	92.5	32.3	40.0	+23.8%	24%
รวม	402.5	401.8	163.3	168.2	+3.0%	100%

ที่มา : China Customs

ภาพที่ 9 แสดงสัดส่วนปริมาณการส่งออกปลานิลของจีน ปี 2558 (ม.ค.-มิ.ย.)

(2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้จัดอันดับความนิยมบริโภคสินค้าอาหารทะเล (Seafood) ของชาวอเมริกาในปี 2556 พบว่า ปลานิลอยู่อันดับที่ 4 รองจาก กุ้ง ปลาแซลมอน และปลาทูน่า

สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำเข้าปลานิลรายใหญ่ของโลก ปี 2558 สหรัฐนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ ปริมาณ 225,024.9 ตัน มูลค่า 980.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปริมาณและมูลค่าลดลง -2.4%, -12.0% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยมีรูปแบบผลิตภัณฑ์นำเข้าดังนี้ (ตารางที่ 12)

1. เนื้อปลานิลฟิลเล่แช่แข็ง (fillet frozen) จำนวน 157,636.8 ตัน (คิดเป็น 70.1 % ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 706.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปริมาณและมูลค่าลดลง -4.4 % , -14.7% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยนำเข้าจากจีนเป็นหลัก 82.2% อินโดนีเซีย 10.5% เม็กซิโก 2.3% ไต้หวัน 1.8% ไทย 1.0% และอื่นๆ 2.2%

สำหรับราคาเนื้อปลานิลฟิลเล่แช่แข็งที่สหรัฐนำเข้าเฉลี่ย 4.48 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคา ลดลง -10.8% เมื่อเทียบกับปี 2557 ซึ่งราคาอยู่ที่ 5.02 เหรียญสหรัฐ/กก.

สหรัฐนำเข้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจากประเทศไทยมากเป็นอันดับที่ 5 จำนวน 1,153.5 (คิดเป็น 0.7%) มูลค่า 7.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (คิดเป็น 1.0%) ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -22.4% และ -21.0% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ราคาเฉลี่ยที่สหรัฐนำเข้าจากประเทศไทยอยู่ที่ 6.41 เหรียญสหรัฐ/กก. (+1.8%) ราคาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับคู่แข่งอย่างจีนที่ขายกิโลกรัมละ 4.14 เหรียญสหรัฐ

2. ปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง (whole frozen) จำนวน 41,252.1 ตัน (คิดเป็น 18.3% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 83.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปริมาณเพิ่มขึ้น 3.5% แต่มูลค่าลดลง -6.8% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยนำเข้าจากจีนเป็นหลัก คิดเป็น 62.1% ไต้หวัน 27.2% เวียดนาม 8.0% ไทย 1.6% และอื่นๆ 1.1%

สำหรับราคาปลานิลทั้งตัวแช่แข็งที่สหรัฐนำเข้าเฉลี่ย 2.02 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคา ลดลง -9.9 % เมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งอยู่ที่ 2.25 เหรียญสหรัฐ/กก.

ทั้งนี้สหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทยมากเป็นอันดับที่ 4 จำนวน 732.5 ตัน (คิดเป็น 1.8%) มูลค่า 1.4 ล้านเหรียญสหรัฐ (คิดเป็น 1.6%) ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง -24.4 % และ -37.7% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา สำหรับราคาเฉลี่ยที่สหรัฐฯซื้อจากประเทศไทย 1.86 เหรียญสหรัฐ/กก.(-17.6%) ราคาต่ำกว่าเล็กน้อยเมื่อเทียบกับคู่แข่งอย่างจีนที่ขายกิโลกรัมละ 1.93 เหรียญสหรัฐ

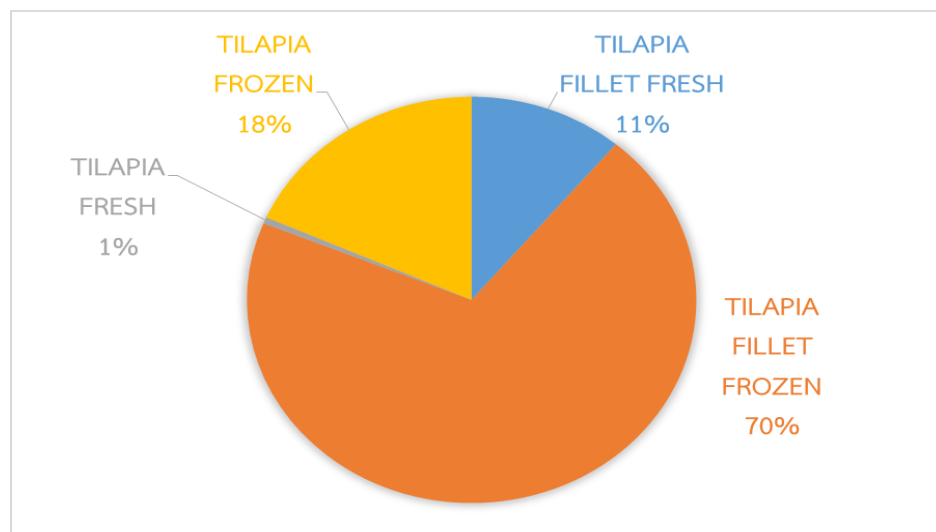
3. เนื้อปลาฟิลเล่แช่เย็น (fillet fresh) จำนวน 24,991.8 ตัน (คิดเป็น 11.1% ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 185.9 ล้านเหรียญสหรัฐ ปริมาณและมูลค่าลดลง -1.7%, -4.4% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยนำเข้าจากฮอนดูรัสมากที่สุด คิดเป็น 35.4% รองลงมา คือ โคลัมเบีย 23.7% คอสตาริกา 19.8% เอกวาดอร์ 9.2% เม็กซิโก 8.5% และอื่นๆ 3.4% ทั้งนี้สหรัฐมีการนำเข้าปลาจากประเทศโคลัมเบียเพิ่มขึ้น เนื่องจากทั้ง 2 ประเทศมีข้อตกลงจัดทำการค้าเสรีระหว่างกัน (Free Trade Agreement : FTA)

สำหรับราคาเนื้อปลาฟิลเล่แช่เย็นที่สหรัฐฯ นำเข้าเฉลี่ย 7.44 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคาลดลง -2.8% เมื่อเทียบกับปี 2557 ซึ่งอยู่ที่ 7.65 เหรียญสหรัฐ/กก.

สหรัฐฯไม่มีการนำเข้าเนื้อปลาฟิลเล่แช่เย็นจากประเทศไทย เนื่องจากระยะทางขนส่งจาก ประเทศไทย ไปยังสหรัฐฯไกลกว่าทางคู่แข่งอย่างกลุ่มประเทศอเมริกาใต้ ซึ่งมีผลต่อต้นทุนค่าขนส่งและคุณภาพเนื้อปลา/ความสดของปลา ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันผลิตภัณฑ์ประเภทนี้กับกลุ่มประเทศอเมริกาใต้ได้

4. ปลาสดทั้งตัวแช่เย็น (fresh) จำนวน 1,144.2 ตัน (คิดเป็น 0.5 % ของการนำเข้าทั้งหมด) มูลค่า 5.2 ล้านเหรียญสหรัฐ ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น +156.0%, +150.6% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยนำเข้าจากเมียนมาร์เป็นหลัก 40.8 % ปากีสถานเป็นหลัก 22.0% จีน 10.2% บังคลาเทศ 7.5 % เม็กซิโก 6.4 % ฮอนดูรัส 6.3% โคลัมเบีย 5.6% และอื่นๆ 1.2%

สำหรับราคาปลาสดแช่เย็นที่สหรัฐฯนำเข้าเฉลี่ย 4.52 เหรียญสหรัฐ/กก. ราคาลดลง -2.1% เมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งอยู่ที่ 4.62 เหรียญสหรัฐ/กก. (ภาพที่ 10) (ตารางที่ 13)

ภาพที่ 10 แสดงสัดส่วนปริมาณการนำเข้าปลาของสหรัฐอเมริกา ปี 2558

ตารางที่ 13 ปริมาณการนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ปลานิลของสหรัฐอเมริกา ปี 2548- 2558 (ม.ค.-ก.ย.)

หน่วย : ตัน

รูปแบบผลิตภัณฑ์/ ปี	Whole frozen	Filletts frozen	Filletts fresh	Fresh	Meat fresh	Total
2548	56,524.2	55,615.3	22,729.1	-	-	134,868.6
2549	60,772.2	74,381.4	23,100.5	-	-	158,254.1
2550	46,942.9	100,636.3	26,176.0	-	-	173,755.2
2551	49,647.7	103,735.1	26,082.0	-	-	179,464.8
2552	44,174.4	114,762.5	24,357.9	-	-	183,294.8
2553	40,892.2	150,827.8	23,721.7	-	-	215,441.7
2554	39,649.3	132,445.7	24,384.2	-	-	196,479.2
2555	35,261.7	168,291.1	20,705.2	290.1	3,901.2	228,449.3
2556	41,774.7	159,879.6	26,764.8	456.7	51.2	228,927.0
2557	39,871.1	164,913.3	25,412.8	446.9		230,644.1
2558	41,252.1	157,636.8	24,991.8	1,144.2	-	225,024.9
% Δ ปี 58/57	+3.5%	-4.4%	-1.7%	+156.0%	-	-2.4%
สัดส่วนปี 58	18.3	70.1	11.1	0.5	0.0	100.0

ที่มา:(www.st.nmfs.gov)

5. ปัญหาอุปสรรคการเลี้ยงปลานิลในประเทศไทย

5.1 ด้านการผลิต

5.1.1 ขาดแคลนพันธุ์ปลานิลที่มีคุณภาพ เลี้ยงไม่โต และบางช่วงมีการขาดแคลนลูกพันธุ์ปลานิล โดยเฉพาะในช่วงที่มีอัตราการฟักไข่ได้ปริมาณน้อย เช่น ช่วงอุณหภูมิสูงมากในฤดูร้อน และช่วงอุณหภูมิต่ำในฤดูหนาว

5.1.2 ผลผลิตปลานิลเฉลี่ยต่อไร่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งอยู่ที่ 428 กก./ไร่

5.1.3 การขาดระบบบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี ตั้งแต่โรงเพาะฟัก การอนุบาล ตลอดจนถึงกระบวนการเลี้ยงปลานิล ส่งผลให้จำนวนฟาร์มปลานิลที่ได้มาตรฐาน GAP มีน้อยมาก ไม่ถึง 1% ของจำนวนฟาร์มปลานิลทั้งหมด อีกทั้งเกษตรกรขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาฟาร์มให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากราคาจำหน่ายปลานิลที่ได้มาตรฐาน GAP ไม่ได้สูงขึ้น

5.1.4 ภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้งในช่วงฤดูร้อน มีน้ำไม่เพียงพอในการเลี้ยงปลา อีกทั้งยังมีภัยจากอุทกภัย บางพื้นที่ รวมทั้งสภาพอากาศแปรปรวนตลอดปี

5.1.5 เกษตรกรมีการรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง

5.2 ด้านการตลาด

5.2.1 ตลาดปลานิลไทย ผลผลิตบริโภคภายในประเทศ 90% ส่งออกน้อยเพียง 10% สินค้าปลานิล ส่วนใหญ่ส่งไปขายยังตลาดระดับล่าง ในรูปแบบปลานิลทั้งตัวแช่แข็ง ซึ่งมีมูลค่าต่ำ ยังไม่สามารถที่จะเข้าไปครองตลาด สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้บริโภครายใหญ่ของโลก ไทยมีสัดส่วนการตลาดเพียง 2% ในรูปแบบปลาทั้งตัวแช่แข็ง และเนื้อ ปลานิลแช่แข็ง

5.2.2 การจำหน่ายผลผลิตปลานิลไทย ยังคงผ่านพ่อค้าคนกลางหลายระดับ ซึ่งยังขาดตลาดปลานิลหรือ ศูนย์ซื้อขายปลานิลของกลุ่มเกษตรกรโดยตรง

5.2.3 ผู้ส่งออกขาดแคลนวัตถุดิบในการส่งออก เนื่องจากความต้องการบริโภคปลาภายในประเทศสูง อีกทั้งราคาที่จำหน่ายหน้าฟาร์มค่อนข้างสูง จนผู้ส่งออกไม่สามารถซื้อวัตถุดิบมาเพื่อทำการแปรรูปส่งออกได้

5.2.4 ปัญหาด้านสินค้าปลานิลที่ส่งคืนกลับมายังประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 5% เนื่องจากไม่ได้ มาตรฐานตามหลักเกณฑ์ของประเทศคู่ค้า (ขนาด คุณภาพ)

5.2.5 ผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้ (by product) ขาดการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การสกัดคอลลาเจน

6. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค

6.1 ด้านการผลิต

6.1.1 กรมประมงได้พัฒนาและปรับปรุงลูกพันธุ์ปลานิลจิตตาพันธุ์ที่ดีและแจกจ่ายให้ศูนย์วิจัยและพัฒนา ประมงน้ำจืดทั่วประเทศนำไปผลิตเป็นพ่อแม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกพันธุ์ที่ดีมีคุณภาพแจกจ่ายแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลต่อไป

6.1.2 กรมประมงจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะเลี้ยงปลานิลครบวงจรระหว่างปี 2558-2560 ตามแผนการปรับโครงสร้างและพัฒนาการผลิตสินค้าประมงเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดต้นทุนการเลี้ยงและยกระดับมาตรฐาน ฟาร์มเลี้ยงให้ได้มาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้น เพิ่มมูลค่าสินค้าปลานิล รวมทั้งจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงปลานิล

6.1.3 สนับสนุนเกษตรกรรวมกลุ่ม เพื่อช่วยให้มีอำนาจต่อรองการซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาที่ถูกลง รวมทั้งการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

6.2 ด้านการตลาด

6.2.1 กรมประมงได้สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร โดยการพัฒนาเครือข่ายอุตสาหกรรมปลานิล 4 ภาค ให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ปลานิล และเพิ่มช่องทางการตลาดให้เครือข่าย

6.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่ม ขายผลผลิตปลานิลส่งตรงไปยังผู้บริโภคโดยตรง

6.2.3 ส่งเสริมให้ผู้ส่งออกมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์หลากหลาย เพื่อเพิ่มมูลค่า ทดแทนการส่งออกในรูปแบบ ปลาทั้งตัวแช่แข็ง ซึ่งมีมูลค่าต่ำ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลานิลให้ได้มาตรฐานตรงความต้องการของผู้นำเข้า เพื่อป้อนตลาด ระดับบนที่มีอำนาจการซื้อเพิ่มขึ้น

.....

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

1. สถิติผลผลิตปลานิล : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, กรมประมง
2. ราคาปลานิล : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ตลาดไท, กระทรวงพาณิชย์
3. สถิติการส่งออกและนำเข้าปลานิลของประเทศไทย : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ, กองประมงต่างประเทศ
4. สถิติการส่งออกปลานิลของประเทศไทย : China Custom
5. สถิติการนำเข้าปลานิลของประเทศไทย : www.st.nmfs.gov
6. เอกสารโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะเลี้ยงปลานิลครบวงจร 2558-2560